

Středočeský kraj

NTK
50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E
Národní technická knihovna
National Library of Technology

Bezpečná cesta informačním bludištěm: Excelence, kritické myšlení & mediální vzdělávání

27.11.2017

Olga Martinová, Pavlína Tvrdá, Alena Chodounská

Témata

1. Excelence
2. Jak naučit studenty kriticky hodnotit informace
3. Jakým způsobem jsou manipulovány informace v médiích
4. Jak zjistit pravdivost mediálních informací

Excellence

- Akademické prostředí, [věda](#), výzkum
- Pedagogické prostředí
- [Program Excellence](#) – MŠMT
- [Stáž pro středoškoláky](#) – Akademie věd

Základ – kompetence (organizační a prezentační schopnosti, pozitivní vztah k látce a studentům, vhodné příklady, schopnost reflexe (připomínky ostatních) a sebereflexe
+ schopnost zavádění inovací (úprava zavedených metod na základě měnícího se prostředí), tvorba kurikul, volba vhodných výukových postupů (1)

Nejen odbornost a efektivní výuka, ale také vztah se studenty a vzájemný respekt (podpora interakce mezi studenty, dostupnost učitele pro konzultace). „Model“ pro studenty – entuziasmus pro látku a + hodnoty v oblasti etiky, porozumění, morálky a postojů (otázky – aby si studenti uvědomili že v životě často neexistuje jednoznačná odpověď (3)

Excellence

Komunikační schopnosti,
interaktivní styl výuky, ptát se studentů na otázky, které je budou provokovat k myšlení,
vhodné využívání technologií (2)

Jak se dá měřit?
Studenti
Absolventi
Nadřazení
Obecná kritéria (3)

1) ELTON, Lewis. Criteria for Teaching Competence and Teaching Excellence in Higher Education. In: Aylett, Robert, and Kenneth Gregory, eds. *Evaluating teacher quality in higher education*. London: Falmer Press, 1996, s.33-41. ISBN 9780203209202.

2) SMART, Denise T.; KELLEY, Craig A.; CONANT, Jeffrey S. Mastering the art of teaching: Pursuing excellence in a new millennium. *Journal of Marketing Education*, 2003, 25.1: 71-78. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0273475302250575>

3) MCLEAN, Michelle. Rewarding teaching excellence. Can we measure teaching 'excellence'? Who should be the judge? *Medical teacher*, 2001, 23.1: 6-11. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01421590123039> 4

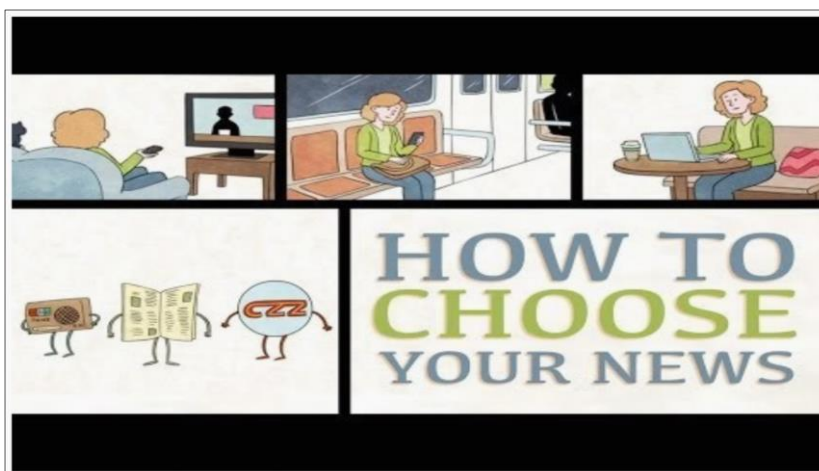
Excellence

- Hlavním kritériem excellence učitelů je excellence jejich studentů.

Dnešní učitelé potřebují připravit své studenty pro zaměstnání, která zatím neexistují, naučit je používat technologie, které zatím nebyly vynalezeny a řešit sociální problém, které zatím nenastaly. Učitelé by neměli být pouze zprostředkovatelé informací, ale měli by také podporovat rozvoj studentů v dalších oblastech – kreativité, kritickém myšlení, řešení problémů, vzájemné spolupráci, schopnosti rozhodovat se a rozeznat potenciální užitek nových technologií.

SCHLEICHER, Andreas. Teaching excellence through professional learning and policy reform. *Lessons from Around the World, International Summit on the Teaching Profession*, 2016. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/4cc9/45944c0cd7cd75f0ec2ad07d944bec2f5812.pdf>

Jak si vybrat zprávy

Brown, Damon. *How to choose your news* | TEDEd [online]. [10.11.2017]. Dostupné z: <https://ed.ted.com/lessons/how-to-choose-your-news-damon-brown>

Kritické myšlení – kritické hodnocení informací

Nejen informace vyhledat, ale také o nich přemýšlet

=> Zhodnocení a výběr informací

Je informace důvěryhodná? Mohu ji použít?

Kritické myšlení - vyhledávání

Co prohledávají vyhledávací nástroje?

Zdroj: Google,
<http://www.google.com/search/howsearchworks/>

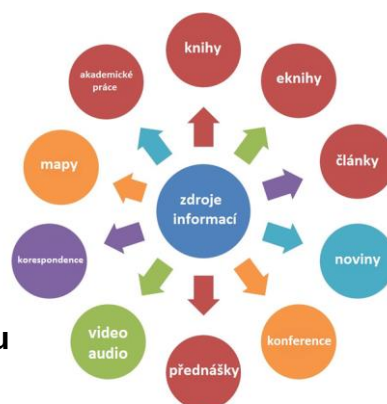
1. [procházení a indexování](#)
2. sběr [enormního množství](#) "osobních" dat a aktivit
3. [algoritmus vyhledávání](#)
4. personalizace vyhledávání
5. seznam výsledků

Jak se pozná spolehlivý zdroj?

- Spolehlivý zdroj projde C.R.A.A.P filtrem – „zásada O.D.P.A.D.“

Odpovědnost
Důležitost
Přesnost
Aktuálnost
Důvod

} filtr O.D.P.A.D.u

Filtr O.D.P.A.D.u

- ODPOVĚDNOST**
(kdo je odpovědný)

Je uveden zdroj? Autor?

Je zdroj/autor důvěryhodný?

Je autor způsobilý pro publikaci v oboru?

Je zdroj oficiální? (.edu .gov .org)

Anonymous (@LatestAnonNews) | Twitter [online]. [2017-03-01]. Dostupné z: <https://twitter.com/latestanonnews>

Filtr O.D.P.A.D.u

- **PŘESNOST**

(věrohodnost, pravdivost)

Odkud informace pochází?

Je podepřena důkazy?

Zrevidoval informaci někdo?

Mohu z vlastní zkušenosti nebo jiného zdroje potvrdit její pravdivost?

Dirk Riehle: Switzerland According to CNN [online]. [2017-03-01].
Dostupné z: <http://dirkriehle.com/humorous-takes/fun-photos/ch-according-to-cnn.html>

Filtr O.D.P.A.D.u

- **AKTUÁLNOST**

Kdy byla publikována?

Proběhly aktualizace (např. webu)?

Vyžaduje náš obor aktuální informace? (archeologie X medicína, informatika...)

The Flat Earth Society: About [online]. [vid. 2017-03-01].
Dostupné z: <https://theflatearthsociety.org/home/index.php/about-the-society>

Filtr O.D.P.A.D.u

- **AKTUÁLNOST**

– může být opravdu zásadní, zvláště v rychle se vyvíjejících oborech

Španělská reklama z roku 1912

Herák od Bayera - ideální také pro nejmenší

- absurdní vyznění vyplyne až s odstupem času

CBG - KEYCODE BAYER 510 [online].
[vid. 2017-05-30]. Dostupné
z: <http://www.cbqnetwork.org/4148.html>

Filtr O.D.P.A.D.u

- **DŮVOD**

(proč informace existuje)

Jaký je účel informace? Informovat?
Naučit? Přesvědčit? Pobavit?
Prodat?

Je záměr autora jasný? Skrytý?

Jedná se o fakt? Názor?

Je názor objektivní? Zaujatý?

**Never confuse
OPINION
with
FACT**

Názor? Fakt? Reklama? Blábol?

Slunce je středem vesmíru.

Všichni pavouci mají 8 nohou.

UFO existuje.

Heroin je nejúčinnější lék na dětský kašel.

Globální oteplování je mýtus.

Pouze nejchytřejší žáci mohou studovat na Gymnáziu Arabská.

Názor? Fakt? Reklama? Blábol?

Slunce je středem vesmíru. (překonaná teorie)

Všichni pavouci mají 8 nohou. (fakt – krom pavouků po úrazech)

UFO existuje. (Unidentified Flying Object)

Heroin je nejúčinnější lék na dětský kašel. (Čí je to názor?)

Globální oteplování je mýtus. (Kdo to říká? V jakém kontextu? způsobeno člověkem nebo běžný klimatický jev?)

Pouze nejchytřejší žáci mohou studovat na Gymnáziu Arabská. (Názor? Fakt? Reklama? Blábol?)

Mediální vzdělávání

Mediální vzdělávání - média jako informační zdroje

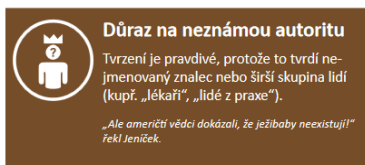
- Noviny a časopisy
 - Televize
 - Rádio
 - Internet
 - + sociální sítě
- Prostředky hromadného šíření informací
- Ideální nástroj pro... ?

.... Vždy se jedná o **zprostředkovanou** zprávu

=> propaganda falešné zprávy
dezinformace reklama

Média jako informační zdroje

- Nepřesná interpretace
- Záměrná manipulace a zkreslování informací (selektivní výběr, vytržení z kontextu, zvýraznění některých aspektů a skrytí jiných, ...)
- Tvorba a šíření falešných zpráv **fake news** a dezinformací (tzv. **hoaxy**)
- [Argumentační fauly](#)
- Alternativní fakta, [predátorství](#)

Co vše je předmětem manipulace?

ZPRÁVY

- článek [Rok, kdy falešné zprávy překonaly ty skutečné](#) (ČT, 2016)

FOTOGRAFIE

- typy fotomanipulace a jak je poznat: [Nenechte se napálit fotomontáží. Odhalte, co je na fotce upraveného](#) (Technet, 2014)
- rozbor fotomanipulací (eng) [The hidden sign that can reveal a fake photo](#) (BBC, 2017)
- [Otestujme se!](#)

Co vše je předmětem manipulace?

VIDEO

- shrnutí tří zahraničních výzkumů o počítačově generovaném hlase: [Budoucnost falešných zpráv: za tři roky budou videa nedůvěryhodná](#) (Technet, 2017)
- Video - příklady falešných fotografií a videí: [Moře vyvrhlo obří chobotnici](#) (Stream, Detektor pravdy, 4.11.2017)

STATISTIKY

- velmi přehledný seznam typů manipulace s grafy včetně názorných příkladů: [Věříte grafům? Podívejte se, jak jednoduché triky používají manipulátoři](#) (Technet, 2015)

Hodnocení a ověřování mediálních sdělení (ČR)

Hoax.cz: Databáze poplašných, nebezpečných a řetězových zpráv. Server se věnuje ověřování a dementování hoaxů a [osvětě ohledně hoaxů](#), [phishingu](#), [malveru](#) a dalších bezpečnostních hrozeb na internetu.

HFC (hoaxy): Iniciativa HateFree se na svých stránkách zaměřuje na vyvrácení nenávistných hoaxů (tzv. hatů)

Zvol si info: Studentský projekt z FSS MU uživatelsky přívětivým jazykem upozorňuje na důležitost kritického myšlení a je autorem přehledného manuálu [Surfařův průvodce po internetu](#).

Manipulátoři: Projekt podporující nezávislé, otevřené myšlení za účelem otevírání kritické debaty o společenském a politickém dění.

Demagog: Projekt, který ověřuje výroky politiků i politických kandidátů (pravda, nepravda, zavádějící, neověřitelné). Česká verze se zaměřuje na českou politickou scénu, existuje i polská a slovenská.

StopFake: Absolventský projekt žurnalistů, který vyvrací ruskou propagandu. Zaměřuje se především na Ukrajinu, ale pokrývá i další světové regiony.

JSNS Mediální vzdělávání: Odnož festivalu Jeden svět na školách, která rozvíjí na základních a středních školách mediální výchovu skrze Týdny mediálního vzdělávání. Týdny mediálního vzdělávání 2017 [Na pravdě záleží](#)

Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám: Útvar Ministerstva vnitra ČR, který analyzuje bezpečnostní rizika v rámci země. Věnuje se také mediální osvětě.

Česká televize - [rubrika ČT24/Média](#)

Český rozhlas - <https://interaktivni.rozhlas.cz/dezinformace/>, <https://interaktivni.rozhlas.cz/duvera-mediim/>

Zdroje a projekty v ČR a zahraničí

[Rámcový vzdělávací program pro Gymnázia](#) (2007) - kapitola 6.5. Mediální výchova

Online publikace [Příručka mediální výchovy pro gymnázia](#) (2010)

Čtenářská gramotnost: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/kategorie/medialni-vychova/mv-tipy>

[TED-Ed Thinking and Learning](#) – platforma pro sdílení krátkých (cca 5 min) vzdělávacích videí

[CORA](#) - otevřená vzdělávací platforma pro sdílení lekcí, workshop a úloh týkajících se práce s informacemi

[Web Literacy for Student Fact-Checker](#) (Michael A. Caulfield) – volně dostupná e-kniha obsahující návody pro uvěření informací na internetu

Co jsme se dozvěděli

1. Excellence v různých kontextech
2. Jak naučit studenty kriticky hodnotit informace
3. Jakým způsobem jsou manipulovány informace v médiích
4. Jak zjistit pravdivost mediálních informací

Diskuze

1. Sledujete rozdíly v práci s médii mezi studenty?
2. Ověřují informace z médií (sociálních sítí)?
3. Mění se úroveň kritického myšlení studentů?
4. Vaše dotazy